

Genomförande av EU:s direktiv om penningförfalskning

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ändring i brottsbalken. Lagändringen innebär att maximistraftet för olovlig befattningsmed falska pengar, grovt brott, höjs från fängelse i fyra år till fängelse i sex år.

Ändringen görs för att Sverige ska genomföra ett direktiv om straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot penningförfalskning, som antagits av EU.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 maj 2016.

Behandlade förslag

Proposition 2015/16:83 Genomförande av EU:s direktiv om penningförfalskning.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Genomförande av EU:s direktiv om penningförfalskning	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Genomförande av EU:s direktiv om penningförfalskning

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:83.

Stockholm den 17 mars 2016

På justitieutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Mats Pertoft (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Kent Ekeröth (SD), Susanne Eberstein (S), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (L), Linda Snecker (V), Andreas Carlson (KD), Lawen Redar (S), Sanne Eriksson (S), Pia Hallström (M) och Rickard Nordin (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2015/16:39 Genomförande av EU:s direktiv om penningförfalskning. Regeringens förslag syftar till att genomföra ett direktiv om straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot penningförfalskning som antagits av EU.

Ingen motion har väckts med anledning av propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslagen har granskats av Lagrådet.

Utskottets överväganden

Genomförande av EU:s direktiv om penningförfalskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag.

Bakgrund

Den 20 april 1929 antogs inom Nationernas förbund en konvention för bekämpande av penningförfalskning. Den 28 maj 1999 antog Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor en resolution om förstärkning av det straffrättsliga skyddet mot förfalskning i samband med införandet av euron. Därefter antogs ett rambeslut för att komplettera bestämmelserna i 1929 års konvention, rådets rambeslut 2000/383/RIF av den 29 maj 2000 om förstärkning av skyddet mot förfalskning i samband med införandet av euron genom straffrättsliga och andra påföljder. Riksdagen godkände konventionen och utkastet till rambeslut den 18 maj 2000 (prop. 1999/2000:85, bet. 1999/2000:JuU20, rskr. 1999/2000:217).

Den 5 februari 2013 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot penningförfalskning och om ersättande av rådets rambeslut 2000/383/RIF. Direktivet – Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/62/EU av den 15 maj 2014 om straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot penningförfalskning och om ersättande av rådets rambeslut 2000/383/RIF – antogs den 6 maj 2014. Det trädde i kraft den 22 maj 2014 och ska vara genomfört senast den 23 maj 2016.

Inom Justitiedepartementet har därefter promemorian Genomförande av EU:s direktiv om penningförfalskning (Ds 2015:30) arbetats fram. Promemorian innehåller förslag till den lagändring som bör göras för att Sverige ska uppfylla direktivets krav på påföljder för fysiska personer.

Propositionen

Direktivet om penningförfalskning

Syftet med direktivet om penningförfalskning är att fastställa minimiregler för brottsdefinitioner och påföljder när det gäller förfalskning av euron och andra valutor. Avsikten är också att förbättra möjligheterna att bekämpa och utreda förfalskningsbrotten samt säkerställa ett bra samarbete.

Utgångspunkten är att penningförfalskning medför betydande negativa konsekvenser för samhället och att det därför behövs en gemensam definition av straffbara gärningar som rör penningförfalskning. Vidare syftar direktivet

till att fastställa gemensamma effektiva, proportionella och avskräckande påföljder för både fysiska och juridiska personer.

Av direktivet framgår att det ska vara straffbart att

- bedrägligt tillverka eller ändra pengar, oavsett vilka medel som har använts
- bedrägligt sätta falska pengar i omlopp
- importera, exportera, transportera, ta emot eller anskaffa falska pengar i syfte att sätta dem i omlopp med insikt om att de är falska
- bedrägligt framställa, ta emot, anskaffa, eller inneha instrument, föremål, datorprogram och data, samt andra medel som är särskilt anpassade för förfälskning eller ändring av pengar, eller säkerhetsdetaljer såsom hologram, vattenmärken eller andra komponenter av pengar som syftar till att vara ett skydd mot förfälskning.

Anstiftan och medhjälp till nämnda gärningar ska även vara straffbara. Försök ska också vara straffbart, utom när det gäller de förberedande gärningar som anges i den sista punkten.

Direktivet innehåller bestämmelser om påföljder för fysiska personer.

Direktivet innehåller även bestämmelser om juridiska personers ansvar. Dessa ska kunna ställas till svars för de straffbara gärningar som omfattas av direktivet. Ansvar ska aktualiseras när gärningarna begåtts till förmån för den juridiska personen av en person som agerat antingen enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och som har en ledande ställning inom organisationen. I direktivet finns även bestämmelser om sanktioner för juridiska personer.

Enligt direktivet ska varje medlemsstat se till att man har domsrätt när det gäller de straffbara gärningar som omfattas av direktivet om gärningen helt eller delvis har begåtts på medlemsstatens territorium eller den straffbara gärningen har begåtts av någon som är medborgare i medlemsstaten.

Genomförandet av direktivet

Sverige har genomfört EU:s rambeslut om penningförfälskning som till stora delar har motsvarande innehåll som direktivet. För att genomföra direktivet krävs enbart en lagändring när det gäller påföljder. I övrigt uppfyller svensk rätt åtagandena i direktivet.

Direktivet ställer krav på lägsta maximistraff om fem års fängelse för brotten att importera, exportera, transportera, ta emot eller anskaffa falska pengar i syfte att sätta dem i omlopp. För svenskt vidkommande motsvaras detta av brottet olovlig befattningsmed falska pengar i 14 kap. 7 § brottsbalken. Maximistraffet för olovlig befattningsmed falska pengar, grovt brott, är fyra års fängelse. Svensk rätt uppfyller därmed inte direktivets krav på en lägsta maximistraff om fem års fängelse för det nämnda brottet. En lagändring krävs således för att uppfylla direktivets krav.

När det gäller straffskalans utformning finns det inget formellt hinder mot att höja straffet till den nivå som direktivet föreskriver. Det framstår emellertid

som lämpligt att låta maximistrafvet för grov olovlig befattniing med falska pengar motsvara vad som gäller för bl.a. grov stöld, grovt bedrägeri, grovt häleri och grovt svindleri, dvs. fängelse i sex år. En sådan utformning av straffskalan passar också väl in i brottsbalkens systematik när det gäller gradindelade brott. Maximistrafvet för olovlig befattniing med falska pengar, grovt brott, föreslås därför höjas till fängelse i högst sex år.

Regeringen föreslår att lagändringen ska träda i kraft den 1 maj 2016.

Utskottets ställningstagande

Propositionen har inte lett till några motionsyrkanden eller andra invändningar under utskottsbehandlingen. Utskottet anser att regeringens förslag är ändamålsenligt utformat och bör antas. Utskottet föreslår därför att riksdagen antar det lagförslag som läggs fram i propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:83 Genomförande av EU:s direktiv om penningförfalskning:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs¹ att 14 kap. 7 § brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap.

7 §²

Den som anskaffar, lämnar, tar emot, förvarar, transporterar eller tar annan liknande befattningsmedel med falsk sedel eller falskt mynt som avses i 6 §, med uppsåt att det förfälskade ska prånglas ut, döms för *olovlig befattningsmedel med falska pengar* till fängelse i högst två år.

Är brottet ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst *fyra* år.

Är brottet grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst *sex* år.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2016.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/62/EU av den 15 maj 2014 om straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot penningförfälskning och om ersättande av rådets rambeslut 2000/383/RIF, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2013:425.